

Slovenské národné múzeum

SNM-Múzeum bábkarských kultúr a hračiek na hrade Modrý Kameň nie je len pre deti

TLAČOVÁ SPRÁVA

Bratislava, 8. júla 2010 – *Tí, ktorí sa neboja drakov, tajomných príbehov a tmy, ale aj tí, ktorí sa chcú vrátiť do sveta starých hračiek, sú vítaní v SNM-Múzeu bábkarských kultúr a hračiek na hrade Modrý Kameň v rovnomennom mestečku pri Veľkom Krtíši. V sobotu 10. júla od 19.00 h sa tu uskutoční podujatie **Noc v znamení Dračieho rádu**. Stály **Sokoliarsky dvor** priamo na gotickej zrúcanine hradu ponúkne ukážky preletu najlepších dravcov na Slovensku.*

Na sobotných nočných prechádzkach sa návštevníci stretnú s **historickými postavami** z rodov, ktoré získali rytiersky Rád draka, ktorý založil v roku 1048 Žigmund Luxemburský a sú poznačené tajomnou a krvavou históriou (Báthory, Dracula a Melichar Balaša). Na nádvorí sa predstaví historické **hudobné a divadelné združenie Tormen**. Počas **strašidelnej prehliadky** hradu sa návštevníci oboznámia aj s príbehmi z mučiarnie. Tam skončil aj sluha, ktorý chodil tajne za barónovou ženou a čaká ho španielska čižma a gilotína. Ukážky preletov najlepších slovenských dravcov ponúkne **Sokoliarsky dvor**. Kto nestihne organizované nočné prehliadky, môže si počas letných prázdnin objednať nočné výklady k expozíciám múzea a hradnému areálu v sprievode lektorov v dobových kostýmoch. Nočné prechádzky sa uskutočnia aj **18. augusta 2010**. Ich témou bude divadlo, hudba a podzemné hradné chodby.

Aj v ďalšie dni čaká v SNM-Múzeu bábkarských kultúr a hračiek na deti a dospelých návštevníkov iný svet – **svet hračiek a hier**. Návštevník objaví vývoj hračky od minulých storočí po súčasnosť. Zistí, s čím sa v minulosti hrali deti v mestách, a s akými hračkami trávili čas na dedinách. Múzeum zhromažďuje aj súčasné hračky – bábiky, detský nábytok, hlavolamy a iné. Nová expozícia *Hračky v historických súvislostiach* prezentuje, ako vyzerala **detská izba v šľachtickej rodine**, ale aj miesta, kde sa na Slovensku v 19. storočí a v 1. polovici 20. storočia vyrábali hračky.

Kedysi bolo najväčšou udalosťou obce nielen pre deti, ale aj pre všetkých dospelých príchod kočovného **bábkového divadla**. Tradičné bábkarstvo je v múzeu prezentované marionetami významných bábkarských rodín (Dubských, Stražanovcov, Anderleovcov, Nových, Košťálovcov atď). Na nádvorí hradu sa nachádza **originálna kočovná divadelná maringotka**, ktorá prešla v minulosti mnoho miest a potešila deti na Slovensku i v zahraničí. Múzejná expozícia ponúka pohľad na tradíciu rodinných bábkových divadiel s malými bábkami „Alšovkami“, ako aj tvorbu súčasných slovenských bábkových od roku 1950 po súčasnosť. Návštevníci v múzeu objavajú aj ukážky zahraničných bábkarských kultúr – **indonézske tieňové divadlo**, vzácne indické bábky, dobrého vojaka Švejka, Spejbla a Hurvínka a noho ďalších. Prekvapením je **luminiscenčná bábkarská expozícia**, ktorá je ukážkou tzv. čierneho bábkového divadla.

SNM-Múzeum bábkarských kultúr a hračiek nedávno prezentovalo výnimočnú zbierku divadelných bábok významného slovenského bábkaru Antona Anderleho aj na bratislavskej výstave **S drôtom v hlave**.

Video nájdete na www.snm.sk, na **SNM TV**. Stačí kliknúť na obrázok.

alebo <http://www.youtube.com/watch?v=LxLi6WkKn4>

Od roku 2009 pri múzeu funguje bábkarský krúžok **Kamienok – Modrokamenské bábkové divadlo**. Miestne deti v ňom spoznávajú rôzne typy bábok, postup ich výroby a spôsoby vedenia. Učia sa rôzne bábkoherecké, ale aj dramatické techniky a nacvičujú spolu bábkové hry, ktoré potom prezentujú na rôznych podujatiach múzea. Na hrade sa v rámci vzdelávacích programov ale nehra iba divadlo. Školáci tu môžu stráviť interaktívnu vyučovaciu hodinu, počas ktorej ich lektori v dobovom odeve oboznamujú s bývalými majiteľmi hradu. Jedným z nich bol aj Bálit (Valentín) Balaša, prvý významný predstaviteľ renesančnej poézie v Uhorsku a hrdina protitureckých vojen. Okrem **hodiny literatúry** sú pripravené aj odborné výklady z **dejepisu a archeológie**, keďže na hrade sú prezentované aj nálezy z významného slovansko-avarského pohrebiska v Želovciach.

História hradu a múzea

Hrad Modrý Kameň bol založený v 12. storočí. Skoro po svojom vzniku sa stal majetkom významnej uhorskej rodiny Balašovcov. Postupne sa hrad pre svoju strategickú polohu zmenil na protitureckú pevnosť. V roku 1575 sa hradu predsa zmocnili Turci, ktorí ho na úteku pred cisárskymi vojskami v roku 1593 stihli podpáliť a vyhodiť do vzduchu. Po odchode Turkov dala rodina Balašovcov hrad opraviť do pôvodného stavu. Avšak po novej tureckej vojne bol hrad opäť zničený. V roku 1730 Gabriel Balaša postavil na dolnej časti zrúcaného hradu barokový kaštieľ. Horný hrad zostal v ruinách a slúžil panstvu na prechádzky a vyhlídku. V roku 1759 bola dostavaná zámocká kaplnka, ktorá je zasvätená sv. Anne. Poslednou majiteľkou hradu bola grófka Almášiová, ktorá v roku 1923 celý areál predala československému štátu. Objekt hradu až do roku 1991 neslúžil kultúre a dosť schátral.

Hrad sa stal v roku 1991 sídlom múzea, ktoré malo v tom čase názov Okresné vlastivedné múzeum. To sa sem presťahovalo z kaštieľa Imre Madácha v Dolnej Strehovej. O tri roky neskôr múzeum zmenilo svoje zameranie i názov na Múzeum bábkarských kultúr a hračiek. V roku 2002 sa stalo súčasťou Slovenského národného múzea. SNM-Múzeum bábkarských kultúr a hračiek hrad Modrý Kameň je špecializované múzeum s celoslovenskou pôsobnosťou, zamerané na dokumentáciu dejín a súčasnosti bábkového divadla, dejín a vývoja detskej hračky, ako aj dejín regiónu, v ktorom sa nachádza.

Ďalšie informácie:

Kontakt: Mgr. Helena Ferencová, riaditeľka

e-mail: muzeum@procomp.sk

telefón: +421 47 487 02 18

www.snm.sk

Generálny partner SNM: Poštová banka, a.s. / **Mediálni partneri SNM:** Slovenský rozhlas, TASR, zoznam.sk

ZAÚJÍMAVOSTI a PROGRAM

Múzeum nedávno sprístupnilo pre návštevníkov **podzemné hradné chodby** opradené legendami o tajných únikových cestách.

Jedna z expozícií sa venuje aj životu a dielu protitureckého bojovníka a básnika Bálinta Balašu.

V jednom zo zákutí hradu čaká návštevníkov zvláštny zážitok: ambulancia zubného lekára. **Expozícia historickej zubnej techniky** je jediná svojho druhu v strednej Európe.

Viete, kde oddychuje legendárny **Drobček z Matelka**? Na hrade Modrý Kameň.

Na svoje si na hrade prídu aj milovníci hasičskej techniky. Predmet, ktorý už pri vstupe do múzea udrie do očí, je **historická hasičská striekačka** z 19. storočia.

Múzeum má vo svojich zbierkach aj **poslednú divadelnú maringotku**, s ktorou hrávala kočovná bábkarská rodina Dubských z Piešťan. Múzeum ju získalo v roku 2006 spolu s kompletnou zbierkou bábok, kulís a rekvizít. Jej osud bol zachytený v dokumente *Posledná maringotka* režiséra Petra Beňovského (2008).

Najstaršou hračkou v našej zbierke je **model mangľa – imitujúca hračka z 19. storočia**, kedy sa na takomto zariadení parilo a žehlilo „veľké prádlo“.

Medzi vzácne zbierky patrí aj viac ako jeden meter vysoký **dom pre bábiky** s dobovým zariadením **vyrobený v polovici 19. storočia**.

MÚZEUM BÁBKARSKÝCH KULTÚR A HRAČIEK, HRAD MODRÝ KAMEŇ

ZO ŽIVOTA ŠKRIATKOV

máj – október 2010

Interaktívna výstava o svete, živote a zvykoch rozprávkových bytostí, ktoré môže uzrieť každý, kto v nich verí...

KREŠŤANSKÉ A MYTOLOGICKÉ PRÍBEHY V UMENÍ 19. STOROČIA

1. máj – 10. október 2010

Výstava Slovenského národného múzea-Spišského múzea v Levoči prezentuje obrazy a plastiky z 19. storočia s tematikou mytologických a kresťanských príbehov

NOČNÉ PRECHÁDZKY

10. júl 2010 od 19.00 h

Tajomné nočné podujatie s názvom Noc v znamení dračieho rádu predstaví počas divadelných vystúpení historické postavy z rodov, ktoré získali Rád draka a sú označené tajomnou, krvavou históriou: Báthory, Dracula, Balaša... Na nádvorí sa predstaví historické hudobné a divadelné združenie Tormen, na vlastné oči uvidíte gilotínu a príbehy z mučiarnie.

NOČNÉ PRECHÁDZKY

18. august 2010

Divadelné predstavenia na bašte hradu:

O zázračnej studničke (Divadlo bez groša) a Kupec Benátsky (Divadlo Odtiaľ-Potiaľ).

NOČNÉ PREHLIADKY V DOBOVÝCH KOSTÝMOCH

Počas celého leta na objednávku.